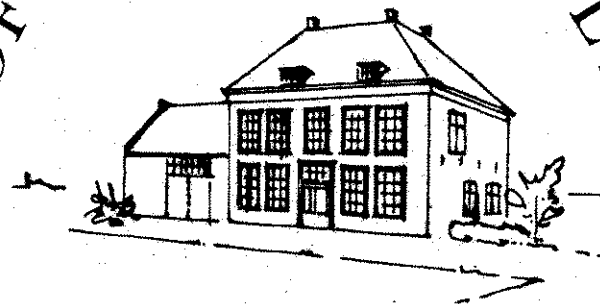
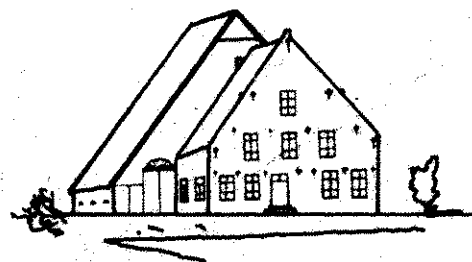

HOF VAN ASSENDELEFT

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
HOFWEG 13 3274 BK HEINENOORD

OOST-LEEUWENSTEIN

BULLETIN 60

DECEMBER 1992

STICHTING
VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD
(ingeschreven K.v.K. Dordrecht nr. S 119934)

Redactie en secretariaat:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Giro 38.70.852.
Contributie: minimaal F 10,-- per persoon/jaar.

Redactie:

C.L. Boon-Braun	W. Reedijk
J. Gerretse	Drs. J.E. de Rooy
A.O. Mol	Mr. R. van der Waal
P.J. Pot	J. Weijers
K.H. van der Ree	

Hof van Assendelft:

Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord. Telefoon 01862 - 1535.
Geopend dinsdag t/m zaterdag 14.00 - 17.00 uur.
Zaterdag bovendien 10.00 - 12.00 uur.
Leeszaal: Geopend woensdag 09.00 - 13.00 uur.
Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

Oost-Leeuwenstein:

Dorpsstraat 13, 3274 BB Heinenoord.
Geopend zaterdag 10.00 - 12.00 en 14.00 - 17.00 uur.

Groepen op afspraak.

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy 01862 - 2010

Niets van deze uitgave mag zonder toestemming van de redactie worden overgenomen.

NIEUWS VAN DE REDACTIE

De bladeren vallen en de storm slaat de regen tegen de ruiten. Voor de museumkalender wil dat zeggen, dat het al weer tijd is voor het derde bulletin van het jaar. We zijn al weer aan nummer 60 toe. Velen hebben in de afgelopen jaren aan de bulletins meegewerkt en nooit hebben wij zonder vrijwilligers gezeten. Ook nu weer mogen wij weer iemand verwelkomen, die bereid is zijn krachten er aan te geven, namelijk de heer Weijers uit Oud-Beijerland. Graag zullen wij van zijn kennis en werkkracht gebruik maken.

De vriendendag is weer achter de rug en verder in dit blad vindt u een impressie van dit gebeuren. Wij hopen, dat de aanwezige vrienden en vriendinnen het naar hun zin hebben gehad. Uit diverse reacties konden wij overigens wel opmaken, dat men zeer tevreden was. De hulp van vrijwilligers en de traditioneel goede verzorging door de heer Schumm en zijn medewerkers heeft daar zeker toe bijgedragen. Met des te meer enthousiasme kunnen wij ons nu gaan voorbereiden op de vriendendag in 1993, die in het teken zal staan van het 25-jarig bestaan van ons Streekmuseum.

U hoeft natuurlijk niet zo lang te wachten met het brengen van een bezoek aan ons museum. Wij wijzen U er graag op, dat wij ook geopend zullen zijn op tweede kerstdag van 14.00 tot 17.00 uur. De leeszaal is dan gesloten. De redactie wenst U overigens prettige feestdagen en een voorspoedig 1993.

In dit nummer ligt de traditionele girokaart. De penningmeester zal het zeer op prijs stellen, als U deze spoedig in behandeling neemt. We hopen en vertrouwen, dat u weer wat van Uw gading zult vinden in deze aflevering.

J.G.

WERKGROEP DIALECTEN

Onze werkgroep mag zich steeds verheugen in veel belangstelling voor onze rubriek met verhalen in Hoekschewaardse dialecten geschreven. Dit blijkt niet alleen uit de lovende reacties die wij regelmatig te horen krijgen, maar ook uit het feit dat meerdere lezers daaruit inspiratie opdoen om zelf jeugdherinneringen in de taal van hun streek op papier te zetten. Wij zijn uiteraard daar zeer in geïnteresseerd en dat weet iedereen. Regelmatig ontvangen wij dan ook zulke ontboezemingen, met daarbij toestemming om deze te plaatsen in ons bulletin. Indien het enigzins mogelijk is doen wij dit, met het voorbehoud om kleine wijzigingen te mogen aanbrengen in de schrijfwijze of zinsvorming. De plaatsing ervan kan wel enige tijd duren, omdat ons bulletin maar drie maal per jaar verschijnt en ook omdat er variatie in de volgorde van de verhalen wordt nagestreefd. Deze keer bevelen wij u het lezen aan van een jeugdherinnering uit de schooltijd van en geschreven door mevr. A.A. Rozendaal te 's-Gravenhage, geboren op een boerderij aan de Hoekseweg te Strijen. Intussen blijven wij met belangstelling uitzien naar dergelijke of andere verhalen in dialect. U doet er ons en wellicht ook vele anderen een groot genoegen mee.

W.R.

NAER SCHOOL.

Deur de jaere heen ginge der veul kinderen van den Ouwedijk en den Hoekseweg, allebaai onder de geméente Strien, naer school op de Maes. Tot in de dertiger jaere ginge alle kindere lóopes. Laeter ginge ze mette fiets. Der liepe in die tijd al gauw een stik of 25 jonges en maisies daegelijks den Munnikendijk uit naer de Maes.

Ze slote zich uit alle huisies bij mekaar an en kwamme dan in éene koppel bij 't school an. Die 't verste weg weunde ginge 's oches al om een uur of acht op stap. Allemal bleve ze op school tusse de middag ete en tege den aevend zôô om een uur of vijf kwamme ze dan weer thuis.

Ze namme der boterhamme, deur de dijkmenne bôôê genoemd, in stikzakke mee. Die honge met het bandje om der nek, Eên maisie was ter die had 's winters vier boterhamme met spek van hullie aaige slacht bij der, practisch elken dag.

De méêste hadde behalve brôôd nog wat extra's in de zak zitte, bevoorbeld een brok, een appel of een dotjie eulieneute.

De jongste kindere in de eerste klas waere zôô om en naebij zes jaer. Het schooljaer begon den eersten Maai en een paar weke tevore moche ze dan 's Zaeteresoche alvast een keertje komme.

Voor de eerste kennismaking mette school. Dat was dan voor de nieuwe kindere om te laete zien en hore hoe offet er nae toe ging. Naer een bewaarschool ginge ze namelijk niet.

Je ken wel begriipe dat die kindere, op die lange rais langs den dijk naer school, op heulie menier héél wat beleefde. Zôô wisse ze krek waer onderweeg pere- en appelbôome stonge en waer der in de hegge kruisdorens groeide. Ze hieuwe goed bij wanneer ze rijp wiere. En as 't goed was moche ze alléên de gevalle vruchte oprape buite de dorens die om de tuine stonge. Maar je ken wel begriipe dat de verlaaiding wel is te grôôt was om een enniechie onder den doorn deur te kruipe.

's Ochess voor 't school anging en in't speulkwertier ginge ze buite met alle kinderen speule.

Maar vooral tusse de middag hadde ze een héêlen hort om spellichies te doen. Ze atte al om twaalf uur en om twéê uur ging 't school pas weer an.

Ze kende toen ander-ander spellechies, zôô as tikkie, vaste schei, bokkie springe, knikkere, balle, touwchie springe, en nog veul meer.

's Zummers kon 't 's oches al knap werm zijn om te lôôpe, zôô 'n end over een stoffigen dijk.

Dan ginge ze dikkels onderweeg tege das ze op de Maes ankwamme een stoebegie of naer een ouwe vrouw, die daer weunde. Die vrouw had altijd een emmer regenwater uit de regenpit met een kroes klaar staan voor de kindere. Ze moche allemal éên voor éên drinke. Soms was ten dorst zôô grôôt datter nog water bij ge-aekerd mos worre.

's Winters was ter weer wat anders te beleve. Asset ijs sterk genug was, ginge ze overdwers naer school. Dat wou zegge dwarsop deur de polder. Die weg was naeder, want den dijk liep met een grôôten boog en zat onderweeg ok nog vol met bochte. Op 't ijs deur een tusse-slôôt liepie nog uitte wind ok. Tusse de middag liepe ze metter brôôd ok een eendjie de polder in en dan ginge ze in zôô 'n tusseslôôt zitte om het op te ete.

't Was soms zôô béêstig koud dattet gebakke aai op ter brôôd bevore was. Maar daer gavve ze niks om.

's Aeves thuis uit school atte ze wat werm en dan ginge ze schaese rije op een slôôt of vliet. As kind zijnde mochie nog niet op het Maesse Diep. Asset ging dooie ginge de jonges ijssie beuke, maar dat koste veulal een paar natte voete, of nog erger azzie koppie onder ging.

De pad was 's winters dikkels slecht begaanbaar. Der wier toen nog niet gestrooid. As ter snéêuw lag prebeerde ze dan hôoge klosse van de snéêuw onder der klompe te kriige. Lekker liep dat niet en je kon je enkels daermee verzwikke. De klompe slete hard met glije, en met klosse lôôpe brakke de kappe der dikkels of. 't Kostte bekant een paer klompe in de week en de ouwers waere daer nie grôôs mee en perbeerde een stokkie te steke voor al die spellechies. En zôô liepe de kindere zes of zeve jaer naer school. Ze vongen et niet altijd eve leuk, maar meschie wasset vaaliger as tegewoorig op de fiets in het drukke verkeer.

DE VRAGENRUBRIEK

Bij terugkomst van vakantie werd een redelijk gevulde brievenbus aangetroffen. Naast nieuwe vragen ook wat reacties op problemen uit vorige bulletins. Hier volgen de antwoorden.

359. Diverse reacties van mensen die raakvlakken hebben met "Van Dijk", zijn doorgezonden naar de vragensteller.

363. Willem Jansz Overweel werd begr. te 's-Gravendeel 2.5.1783 (i.p.v. 1788 zoals in bulletin 59 was vermeld). Over de kinderen van het echtpaar Willem Jansz Overweel en Heijltje Jans Visser werd het volgende aangedragen:

1. Kind, begr. 14.3.1742, graf 132.
2. Jan Overweel, geb. voor 1746, overl. Heenvliet 26.8.1799, tr. Heenvliet 25.12.1764 met Clasina van den Arend, begr. Heenvliet 25.9.1787, dochter van Leendert van den Arend en Jannetje van Bokkum.
3. Neeltje Overweel, aang. lidmaat 's-Gravendeel 10.4.1767.
4. Adriaantje Overweel, begr. 's-Gravendeel 13.3.1802, tr. met Hendrik Bouwman, geb. Zwijndrecht, overl. 's-Gravendeel 14.9.1817, oud 70 jaar.
5. Zoontje, begr. 's-Gravendeel 16.3.1752, graf 130.
6. Kind, begr. 's-Gravendeel 10.4.1753, graf 130.
7. Caatje Overweel, geb. 1753-1754, overl. 's-Gravendeel 15.11.1831.

U begrijpt dat wij, wat sommige antwoorden betreft, moeten volstaan met een samenvatting van de ingezonden informatie. Wanneer u de volledige correspondentie over een vraag wilt raadplegen kan dat: kopieën van de stukken zijn namelijk opgeborgen bij de zogenaamde SG's (Streekgenealogieën).

Uiteraard betreft dit alleen de vragen waarop ook werkelijk een antwoord is ontvangen.

Voor het volgende vragen wij opnieuw uw medewerking:

364. Een vragensteller verzamelt gegevens betreffende personen uit 's-Gravendeel die voor 1850 buiten de Hoeksche Waard zijn getrouwd of overleden. Alle gegevens zijn welkom, in het bijzonder doopdata (uit bijv. huwelijksbijlagen), namen van ouders en trouwdata. Wie reageert?

365. Dirk Matthijse van der Veer, geb. 1716/1720, verm. te Puttershoek, zoon van Matthijs Dirks van der Veer (of Verveer) en diens tweede vrouw Annigje Cornelis Visser (dit echtpaar tr. Puttershoek 10.5.1716, haar overl. werd aangegeven te Puttershoek op 10.4.1720.)
Gevraagd: datum en plaats van de doop van Dirk Matthijse.

366. Arij Franssen, j.m. van Molenaersgraef, ondertr. Alblasserdam 4.8.1630 Ariaentge Franssen, j.d. won. te Alblas. Zij lieten verschillende kinderen dopen, eerst te Alblasserdam, vanaf 1638 te Puttershoek. Zoon Frans (en waarschijnlijk ook de rest van de familie) noemt zich "van de Graef".
Gevraagd: meer gegevens over Arij Franssen.

367. Frans Ariens van de Graef, ged. Puttershoek (ouders zie boven) 28.7.1641, tr. 14.5.1663 met Percijntje (ook Pierijntje) Pieters, j.d. van Kijfhoek, won. te Puttershoek, overl. Puttershoek 16.1.1710. Van dit echtpaar werden tien kinderen gedoopt te Puttershoek (namen en data bekend).
Gevraagd: aanvullende gegevens over Frans en zijn vrouw.

368. Op 10.12.1800 transporteren Johannes Gijsbertsz Esseboom c.s. aan Cornelis Schellingh 1/16 part in de nieuwe meestof te Strijen voor F 611.5.-.

Gevraagd: wie zijn de eigenaren van de andere parten. Waar stond de nieuwe meestoof en wanneer is deze gebouwd?

369. In een publikatie betreffende de familie Corbijn wordt genoemd: Pieter Corbijn, geb. Pernis 8.8.1677, zoon van Theunis Corbijn en Leentje Pieter (ook Neeltje of Lijntje). Is deze Pieter dezelfde persoon als Pieter Corbijn, overl. Wissekerke voor 1716, tr. (1) met Tanneke Harthoorn, tr. (2) met Pieterella Roelofs te Wissekerke? Deze Pieter heeft mogelijk tijdelijk in Numansdorp gewoond. Wie bevestigt deze veronderstelling?

Tot zover een aantal nieuwe problemen. Met belangstelling wordt uitgekeken naar de reacties die hierop zullen binnenkomen, niet in de laatste plaats door de vragenstellers zelf. Wilt u alstublieft schriftelijk reageren? Op die manier wordt alles vastgelegd.

Tot slot van deze rubriek het volgende. Het gebeurt meerdere keren dat aan de Vragenrubriek verzoeken worden gericht om bepaalde genealogische problemen uit te zoeken en zo mogelijk op te lossen. Hiervoor is de Vragenrubriek niet bedoeld. De rubriek wil als intermediair fungeren tussen mensen die gerichte vragen inzenden en degenen die hierop antwoorden kunnen aandragen. Het is dus een rubriek voor en door de lezers. Wanneer u met groter en meer ingewikkelde problemen zit, dan zullen de heren De Rooy en Bos u in de leeszaal van het museum met alle plezier behulpzaam zijn!
Het adres van de Vragenrubriek: Strijensedijk 2, 3295 KM 's-Gravendeel.

A.O.M.

HISTORISCH ALLERLEI

DUIVELSUITBANNING.

Ds. Henricus van Beusichem, predikant te Heinenoord van 1711 tot 1744, heeft in zijn ambtspraktijk aldaar ook te maken gehad met een geval van duivelsuitdrijving. In de "Handelingen van de Kerkeraad der gemeente Heinenoord" kunnen wij daarover lezen. Ik laat deze geschiedenis hieronder volgen met - misschien ten overvloede - enkele verklaringen van mij tussen haakjes.

"Op den 27^e April 1727 heeft D^e Beusichem in de ordinaire (gewone) kerk vergadering, den kerkenraad voorgedragen, hoe seker lidmaat van onse gemeente, genaamt Aartje van Dijk, een geruijme tijd met siekte besogt, en door hem menigmaal besogt in hare siekte, gelijk nog laats op Saturdag sijnde den 19 April, dese voorn:(oemde) vrouw, met hare 4 kinderen ledematen (lidmaten) en daar in huijs woonagtig hebben gehaald eene soogenaamde Duvelbander, Pieter Dammise woonagtig onder Reijsoort welke sonzags daar aan volgende de klokke 3 uur onder de godsd: (kerkdienst) bij haar gekomen omme dese vrouw die sij waande betovert te wesen te onttoveren gelijk men aanstonts daar het Bed heeft opengesneden, en meer andere dinge heeft int werk gestelt om dese vrouw te helpen, hoe dat de Predik^t door ledematen hier van verwittigt aanstonts daar na toe is gegaan omme te sien en hooren of dit soo was, dat hij daar in Huijs gekomen sijnde, de sieke aansprak en haar vraagde hoe sij voer, in de tegenwoordigh^t van hare kinderen, waarop sij antwoordende sijde, Redelijkjes, ik ben wat beter, daarop tot haar sijde, Wel dat is goet, maar wien schrijft gij dat toe, off aan God off aan Duvel of Duvelsmagt, Wat hoor ik is hier een Duvelbander bij u gehaalt, waarop sij sijde van ja, Pieter Dammise,

t is een heel fraaij man, hij kan seer fraaij bidden selfs als Predik^t, de oudste dochter Marij daarop het woord nemende sijde, ja mijn H^r is hier wonderlijk gestelt, t sal mijn noijt vergeten, dat onlangs sekere vrouw haar hand op mijn moeders Buijk strijkende en haar zegenende, sij aanstonts beter wierd ... vervolgens seggende dat de Meesters (dokters) haar moeder hadden opgegeven en dat mijn gebed ook niet hadde geholpen, dat die hangt verlangt en uijt moet sien om geholpen te worden, dat hij als Predik^t dese maniere van doen hebbende verfoeijt, haar ernstig bestraft en is heen gegaan, t welk een ganse opschudding heeft gemaakt in ons dorp, daar bove is deze vent daar 3 agtereenvolgende dagen gebleven aan Huijs. En dese vertroocken sijnde, hebben nog eene andere Duvelbander gehaalt die haar soo wijng als de Eerste hebbende konnen genesen, onder hare handen is gestorven.

Al t welke de kerkenraad sijnde voorgedragen, geresolveert (besloten) is met Eenparige stemmen omme dese kinderen van de overledene te citeere (dagvaarden) voor de kerkenraad.

Waarop de Predik^t wederom extraordinair (buitengewone) kerkenraad heeft belijd op den 18 mei 1727 voor de welke, na voorgaande citatie sijn verschenen Marij van Dijk, Corn. van der Zijde en sijn vrouw Grietje van Dijck, ledematen van onse gemeente, de welke door de Predik^t het voorschrevene sijnde voorgelesen. En daartegen niets konnende seggen. En gevraagt off sij niet geloofde dat haar moeder was betovert geweest t welk sij eerst met veel assurantie ontkende, dog naderhand de Predik^t seggende dat hij versekert was dat sij aan dat gevoele schuldig stonden en in staat was dat te bewijsen, en haar noemende mensen tegen welke sij sulks selfs soud gesejt hebben, merkte men genoegsaam dat sij schuldig waren gelijk er ock geen mens is die daar aan twijfelt. Dese menschen buijten gestaan sijnde heeft de kerkenraad dit alles rijpelijk overwogen,

en met de ganssche wereld overtuijgd van dat alles en van dese soo grote ergernisse en opschuddinge verwekt in de Gemeijnte hebben met eenparigheit dese voorn persoonen te weten Corn van der Zijde, Marij van Dijck en Grietje van Dijk gecensureert van de Tafel s H^r (verbod om aan het Heilig Avondmaal des Heeren deel te nemen) tot dese gegevende Ergernisse sal wesen weggenomen en de kerkenraad voldaan sal wesen.

t Welk haar binnen gestaan sijnde is aangesegt waarop dese vergaderinge met dankzegging is geeijndigt. Actum in onse kerkelijke vergadering gehouden den 18 Mei 1727."

"Op den 7 Julij 1728 sijn Corn: van der Zijden en sijn huijsvrouw Grietje van Dijck na betuijginge van berouw en leetwesen en verfoeijinge van sulke gevoelens van hare censure ontheven en ter Tafel onses H:J:C: (Heeren Jezus Christus) toegelaten."

J.W.

BOEKAANKONDIGING

"Dirck Franszoon Quispel, Rotterdams koopman en reder in de Gouden Eeuw": een uniek boek geschreven door dr. I.P. Spruit. Dit boek betreft een Zuidhollands geslacht, dat zich vanuit de Hoeksche Waard heeft verspreid. Het is te bestellen bij: J. Quispel, Zoeterwoudsesingel 29, 2313 EJ Leiden, tel. 071-146838, ad F 68,- (+ verzendkosten F 12,50 per ex.). Meer informatie, een samenvatting van het boek, of het programma van de feestelijke aanbieding op zaterdagmiddag 20 maart 1993 in Rotterdam is te verkrijgen op bovengenoemd adres.

J. Quispel.

AFDELING GENEALOGIE

Op de afdeling Genealogie wordt niet stilgezeten, ook niet in de zomermaanden. Kijkt u maar mee naar de lijst van bronnen die sinds het vorige bulletin op fiches zijn uitgewerkt.

- Burgerlijke Stand Zuid-Beijerland: overlijden 1826-1840.
- Burgerlijke Stand Strijen: overlijden 1872-1882.
- Burgerlijke Stand Piershil: overlijden 1876-1882.
- Burgerlijke Stand Goudswaard: overlijden 1812-1817.
- Kerkarchief Puttershoek, C 4: kerkrekeningen 1757 tot en met 1809.
- idem, A 1: Memorieboek der Kerckelijke Bedieninge op Pietershoeck 1623-1664.
- Rechterlijk Archief Goudswaard, nr. 33: kondities van verkopen, onroerende en roerende goederen, 1680-1699.
- idem, nr. 34: 1700-1710.
- idem, nr. 35: 1711-1740.
- idem, nr. 16: transporten en hypotheeken, 1808-1811.
- Rechterlijk Archief Cromstrijen, nr. 47: transportregister van Claeswael, 1666-1715.
- idem, nr. 48: transportregister Numansdorp, 1666-1680.

Van de volgende geslachten werden uitgewerkte gegevens ontvangen: Van den Berg, Boogaard, Bremken, Broekhuizen, Van Bruggen, Van der Burg, Van Clootwijk, Drogendijk, Van Es, Grandia, Groeneweg, Hagoort, De Man, Van de Merwede, Van Muijlwijk, Noortbergh, Plaatman, Smitshoek en Surendonk.

U begrijpt het: een bezoek aan de leeszaal is altijd de moeite waard.

A. O. M.

AANWINSTEN

Sinds het verschijnen van het laatste bulletin is ons Streekmuseum wederom met een flink aantal sier- en gebruiksvoorwerpen uit vroeger dagen verrijkt. Het vermelden van alle geschonken voorwerpen zou teveel ruimte van dit bulletin in beslag nemen. We moeten daarom helaas een aantal voorwerpen ongenoemd laten.

De naam van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen blijft terugkomen: het museum ontving een gedenkpenning ter gelegenheid van het 500-jarig bestaan van de Heerlijkheid. Daarnaast werden ontvangen: oude foto's van de Blaaksedijk en van het verenigingsleven in Oud-Beijerland, een boekje over de Gereformeerde kerk in Strijen en over het 90-jarig bestaan van het Puttershoecks Gemengd Koor.

De collectie gereedschappen kon worden aangevuld met: stempels voor leerbewerking, twee trekzagen, een houten klem voor de gareelmaker, een afschrijfhaak, draadsnijonderdelen, twee wringijzers en vier brandijzers.

Aan agrarisch gereedschap kan onder meer worden vermeld: een tomatenplantenpootstok, een polderhaak, een korenmolen, een juk, een plukmandje en een sproeibus. Tot de agrarische sfeer behoren ook twee fraai bewerkte achtershamels van een boerenwagen.

Aan textiel ontvingen wij een zwarte omslagdoek, een doos met handwerk uit de (school)jaren 1909-1914, een ingelijste merklap en een pop met keuvel.

Een greep uit de vele huishoudelijke zaken die een plaats in het museum hebben gekregen: een bijzonder fraaie stoel met gedraaide poten en leuning, een bruine stenen melkkan, een 17e eeuwse koperen beddepan, schenkkanntjes, kruikjes, wasstampers en een waterfilter op standaard.

Tenslotte is er nog een grote variatie aan andere voorwerpen binnengekomen, zoals een medicinaal stoomapparaat, een blikken documentenkoker, een typemachine, een leren brandemmer met naam en huisnummer, een koffergrammofoon, een pijpenrek, een houten muizeval en een aantal toverlantaarnplaatjes.

Alle goede gevers worden nogmaals hartelijk bedankt!

R. v. d. W.

In 't Land van **STREIEN**, dat op **schoone Dorpen** roemt,
 Wordt **BUITENSLUIS** een **pronk** genoemd;
 'T heeft **honderd vijftig** jaar dien **ernaam** mogen dragen,
 Eu van zijn **stille rust** elk **Landsvriend** doen **gewagen**;
 Thans **deelde 't** in den **Krijg**— **God keere 't** oorlog **wee**,
 Schenk heel 't **Batavisch** erf den **langgewenschte vree**.

Numansdorp herdacht in 1792 haar 150-jarig bestaan, hierbij werd stilgestaan in Van Ollebens publicatie.

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

Hier onder volgt het slotgedeelte van het artikel, dat Welker schreef naar aanleiding van het 400-jarig bestaan van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen en dat in 1892 gepubliceerd werd in het "Nieuwsblad gewijd aan de belangen van De Hoeksche Waard en IJselmonde"

"Toen begon de arbeid!

Tallooze dammen strékten zich weldra naar het zuiden uit, al verder en verder. Het slib, dat zich vroeger ongeregeld in banken afzette, kleine eilanden ging vormen en de zeegaten ging verstoppert, werd gedwongen hier voor altijd rust te nemen. Spoedig kwamen de gronden op. Al hooger werden ze en vruchtbaarder. Kapitaal en arbeid, kunst en vlijt hadden de handen ineengeslagen en Gods zegen was op aller werk.

In vier eeuwen maakten ze het landschap Cromstrijen wat het thans is. Een tien menschengeslachten vonden loon op noesten arbeid.

Ambachtsheeren regeerden, zooals hun recht en hun plicht was, in de polders, de dorpen, de kerken en de scholen - hunne scheppingen.

En men leze in de geschiedenis na hoe zij het gedaan hebben!

Het heeft nooit ontbroken aan predikanten en onderwijzers in Cromstrijen, er is steeds goed en goedkoop recht gesproken, er heeft altijd eene hooge mate van welvaart geheerscht, er is steeds in vrede en eendrachtige samenwerking geleefd met de bureu. En de water- en rietwoestenij is geworden tot vijfduizend hectaren bouw- en weiland, zoo vruchtbaar als nergens elders.

Nadat Karel V in 1525 het gebied van Cromstrijen met eenige stukken gronds had vergroot, stelde hij de erfpacht op tachtig gulden.

De zoon des Keizers werd in 1581 afgezworen en de Staten van Holland gingen over zijne bezittingen beschikken.

Ambachtsheeren betaalden trouw de erfpacht van tachtig gulden aan de schatkist. In 1731 verkochten de Staten de Heerlijkheid Strijen met de uit Cromstrijen te trekken tachtig gulden aan Mr.

Mattheus Lestevenon, die toen Heer van Strijen werd en als zoodanig opvolger van Keizer Karel.

En Ambachtsheeren betalen elk jaar de erfpacht aan den Heer van Strijen tot op dezen dag.

De Revolutie ontnam hun de regeering in polders en gemeenten. Doch zij bleven aldoor zonder morren de erfpacht daarvoor betalen. Zij betalen thans nog voor rechten, die hun reeds lang zijn ontroofd.

Heeft de Staat zich ontrouw getoond aan de bezworen en bezegelde overeenkomsten en verdragen, Ambachtsheeren van Cromstrijen hebben er zich eerlijk aan gehouden.

Heeft de Staat hun de oude rechten ontnomen zonder schadeloosstelling, hij deed het krachtens het recht van den sterkste.

Belet de Staat de verdere uitbereiding van het grondbezit, belemmert hij de landaanwinning, laat hij het slib zich als vanouds liever aanzetten tot platen, die de scheepvaart straks belemmeren en de zeegaten verstoppert: hij is thans nog de meester, want hij is de sterkste.

Straks komt wellicht een ander geslacht tot andere gedachten.

Die hier de dijken legden, die den bodem aan de golven ontwoekerden, die hier onberispelijk regeerden, de welvaart bevorderden en de armen onderhielden, het waren Uwe voorouders en voorzaten, Ambachtsheeren, Grondeigenaars, Ingelanden, Landbouwers in Cromstrijen!

Tien geslachten hebben Cromstrijen gemaakt, tien geslachten hebben er loon genoten op hun arbeid.

Wat vierhonderd jaar geleden twee en veertig gulden huur opbracht, heeft door Uwen gezegenden arbeid eene waarde van zeven millioen gulden gekregen.

1892 is een eerejaar voor U, Cromstrijen!

U groeten het Oudeland van Strijen en het Land van Essche, het Land van Putten en de Beierlanden en Zuid Holland en het Land van Moerkerken! En zij wenschen U geluk!

Zij wenschen U toe, dat Gij moogt bewaard blijven bij Uwe voorvaderlijke eere en met den nu gedrukten landbouw moogt terugkeeren tot de oude welvaart niet alleen, maar in bloei moogt toenemen van eeuw tot eeuw!

Ten eeuwige dage!"

P. J. P.

VRIENDENDAG

't Was prachtig "herfst"-weer op onze jaarlijkse Vriendendag. En veel mooier weer dan toen Lumey op 1 april 1572 aan Alva zijn Brielle ontnam, de veerman Coppelstock kon er over meepraten! Door de noordwesterstorm op die dag moest de aan lager wal geraakte vloot een toevlucht zoeken in de Maezemonding. "DE GEUZEN KOMEN!!!"
Bepaalde lieverdjes waren het zeker niet.

Nou, dat kon van onze Vriendendag niet gezegd worden toen ze het stadje Den Briel voor een korte tijd overstroomden. De twee volle bussen werden keurig nabij de kerk geparkeerd en het grote gezelschap in zes groepen van ongeveer 17 personen verdeeld. Alleen gewapend met fototoestel en wandelstok ging elke groep via weeshuis naar museum en kerk. Iedere groep met een eigen gids die ons attendeerde op, of informeerde over de bezienswaardigheden, met af en toe een humoristische noot ertussen. Alle lof voor deze mensen!

Het Trompmuseum had zijn beperkingen vanwege de beperkte ruimte en zijn soms steile trappen! Helaas heeft hier een vriendin haar hand bezeerd en wij hopen allen dat dit zich heeft hersteld! Men vond in die tijd dat de gevangenis niet zo goed te bereiken moest zijn! Voor iedereen was er wel iets te vinden dat de aandacht verdiende. De collectie gaf ook de nodige informatie over het leven en werken van Maarten Harpertzn Tromp. Op kaarten staat de sluis aangegeven die door de stadstimmerman opengehakt werd, waardoor het gebied geïnundeerd werd. De Spanjaarden moesten zich terugtrekken op Rotterdam (Spaansepolder) en de Watergeuzen maakten een begin met het afwerpen van het Spaanse juk.

Wij bewonderden de Catharijnekerk met zijn prachtige gebrandschilderde ramen, het grote speciale "Tien Gebodenbord", de architectuur, de preekstoel, het orgel en de vele grafzerken waarvan de meeste zonder naam of wapen. Die wapens moesten er in de Franse tijd afgebikt worden vanwege het "gelijkheids"-beginsel. Op de "stompe" toren werd vroeger in de duisternis een vuur ontstoken als geleidelicht voor de schepen op de Maeze (of Merwede), kortom een vuurbaken.

Het was dankzij de perfecte timing van Peter Pot, dat wij precies op tijd terugkwamen op het ver- trouwde nest te Heinenoord. Waar de heer "Lumey" -sorry ...Gerretse- als voorzitter van de Vrienden ons iedereen nogmaals hartelijk verwelkomde.

De maaltijd bestond natuurlijk uit de traditionele "spek-met-peren" met als alternatief erwtensoepp. Allen die aanwezig waren weten hoe smakelijk! De genoeplijke sfeer was als vanouds. Vrienden zijn nu eenmaal gezellige mensen! Na deze hoofdgerechten roemde B. Kolbach als voorzitter van de Stichting Streekmuseum Hoeksche Waard de grote animo voor deze Vriendendag.

Verder vertelde J.E. de Rooy nog iets over de oprichting van ons museum aangevuld met enige anekdotes en kondigde het 25-jarig bestaan in 1993 van ons Streekmuseum aan!

Tot volgend jaar bij de viering van het 25-jarig jubileum.

C. B. B.

NIEUWE VRIENDEN

In de afgelopen periode hebben zich 35 nieuwe vrienden/vriendinnen aangemeld als begunstigers van het Streekmuseum. Iedereen nogmaals welkom.

L 802 F. Andeweg	Rotterdam
L 805 T. de Boer-van der Linden	Assen
HW 641 K.E. de Boer	Heinenoord
L 315 D. Buitendijk	Ridderkerk
HW 207 A.A. v.d. Bijl-Huijzers	Goudswaard
HW 684 P.A. Bouman	Oud-Beijerland
L 801 A. de Deugd	Castricum
HW 286 E. Fousert	Numansdorp
L 97 J.A. van Gelder	Gouda
HW 677 R.P. Hahn	Klaaswaal
L 796 J. van der Ham	Berkel-Enschot
L 803 W. Heutink van Leeuwen	's-Gravenhage
L 804 Mevr. Heutink van Leeuwen	's-Gravenhage
HW 65 B. Hooghwerff	Strijen
L 798 W.M. Kalmijn	Vlaardingen
HW 557 J.G. Kamp	Strijen
L 806 P.J. Kooiman	Rotterdam
L 807 C.A. Kleyne-Bijl	Harmelen
HW 92 A. van der Mark	Westmaas
HW 678 M. van der Mark	Klaaswaal

L 794 A. van Prooijen	Oegstgeest
L 795 E.J.J. Reijerkerk	Rotterdam
L 797 E.P.F. Reijerkerk-Roelse	Rotterdam
HW 592 C.J. de Reus-v.d. Heuvel	Oud-Beijerland
L 118 E.A. Scheijgrond	Nieuwe Tonge
L 808 A.A. Sijnesael	Spijkenisse
HW 662 G. Simons	's-Gravendeel
HW 765 M. Vermaas	Puttershoek
HW 766 E. Vermaas-Bijl	Puttershoek
HW 767 D. Vermaas	Puttershoek
HW 688 J. Vink-van 't Hoff	Zuid-Beijerland
HW 694 K.H. Walle	Goudswaard
L 800 W.K. van Veel	Purmerend
HW 591 R. Woerlee	Westmaas
HW 695 J. van der Zwaan	Oud-Beijerland

Red.

